

Bölüm 9- Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Kurum, finansal piyasalardaki denetim ve gözetim sisteminin etkinliğinin artırılması ve bağımsız karar mekanizmalarına kavuşturulması yönündeki politikalar uyarınca, 23.06.1999 tarihli ve 23734 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan mülga 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir otorite olarak kurulmuş, 01.11.2005 tarihli ve 25983 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile de bağımsızlık, etkinlik ve kapasite açısından güçlendirilmiştir.

1.1 Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Amacı ve Hedefleri

BDDK'nın temel amaçları:

- Finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanması,
- Kredi sisteminin etkin şekilde çalışması,
- Tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması,
- Mali sektörün geliştirilmesi amacıyla düzenleme, denetim ve uygulama işlevlerini yürütmek.

1.2 Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Amacı ve Hedefleri

• Kurum'un oluşturduğu 2013-2015 Stratejik Plan doğrultusunda 4 amaç belirlenmiştir.

- 1. Kurumsal yapının güçlendirilmesi,
- 2. Düzenleme, denetim ve uygulama faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması,
- 3. Finansal piyasalarda güven ve istikrarın sürdürülmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- 4. Finansal ürün ve hizmetlerden yararlananlara yönelik uygulamaların güçlendirilmesi.

BDDK;

Başkan ve 3 başkan yardımcısından oluşur. Merkezi Ankara'dadır, İstanbul'da ofisi bulunmaktadır. İdari ve Mali özerkliği vardır.

- 1- Düzenleme ve denetim alanında özerklik: emir talimat olmaz, kendisine verilen yetkiyi kullanır.
- 2- Kurum içi yönetim alanında özerklik: yeterli sayıda personel bulundurur.
- 3- Mali kaynakların kullanımında özerklik: mali kaynakları kullanırken serbestçe kullanır, kurum giderleri denetime tabi kuruluşlarca yapılan ödemelerden karşılanır, yapılacak yıllık ödeme tutarı söz konusu kuruluşların bir önceki yılsonu bilanço toplamalarının onbinde üçünü geçemez.
- 4- Kurumun 2 temel faaliyeti vardır; DÜZENLEME ve DENETİM

Dr. Mehmet UÇAR tarafından hazırlanan ders notudur.

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, temel olarak ülkemizde para ve kur politikalarının yönetilmesinden sorumlu kurumdur.

2.1 Merkez Bankası Görev ve Sorumlulukları

Bankanın Merkez Bankası Kanunu ile düzenlenen görev ve sorumlulukları 5 temel alana ayrılmaktadır:

1. Fiyat İstikrarı

Merkez Bankasının temel amacı, fiyat istikrarını sağlamaktır. Fiyat istikrarı ile ekonomik kararlarda dikkate almayı gerektirmeyecek ölçüde düşük bir enflasyon oranı kastedilmektedir. Banka, bu amaç doğrultusunda uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı araçları doğrudan kendisi belirler, bir başka deyişle araç bağımsızlığına sahiptir.

2. Finansal İstikrar

Finansal istikrar, Merkez Bankası için destekleyici amaç özelliğine sahiptir. Bu kapsamda Banka, Türkiye'deki finansal sistemin istikrarı için para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici önlemleri almakla sorumludur.

3. Döviz Kuru Rejimi

Ülkemizdeki döviz kuru rejimini Hükûmet ile birlikte belirlemek, biçimlendirmek ve uygulamak; Bankanın bir diğer görevidir.

Bunun yanında, Türkiye'deki altın ve döviz rezervlerini saklamak ve ülke menfaatleri doğrultusunda yönetmekten sorumlu kurum, yine Merkez Bankasıdır.

4. Banknot Basma ve İhraç İmtiyazı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 87. maddesine göre para basma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) aittir. Ancak TBMM banknot basma ve ihraç yetkisini süresiz olarak Merkez Bankasına devretmiştir.

5. Ödeme Sistemleri

Merkez Bankası, fonların ve menkul kıymetlerin güvenli ve hızlı bir şekilde aktarılması ve mutabakatının gerçekleştirilmesi için yeni sistemler kurmak, kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlemlerini sağlamak, gözetimini gerçekleştirmek ve gerekli düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür.

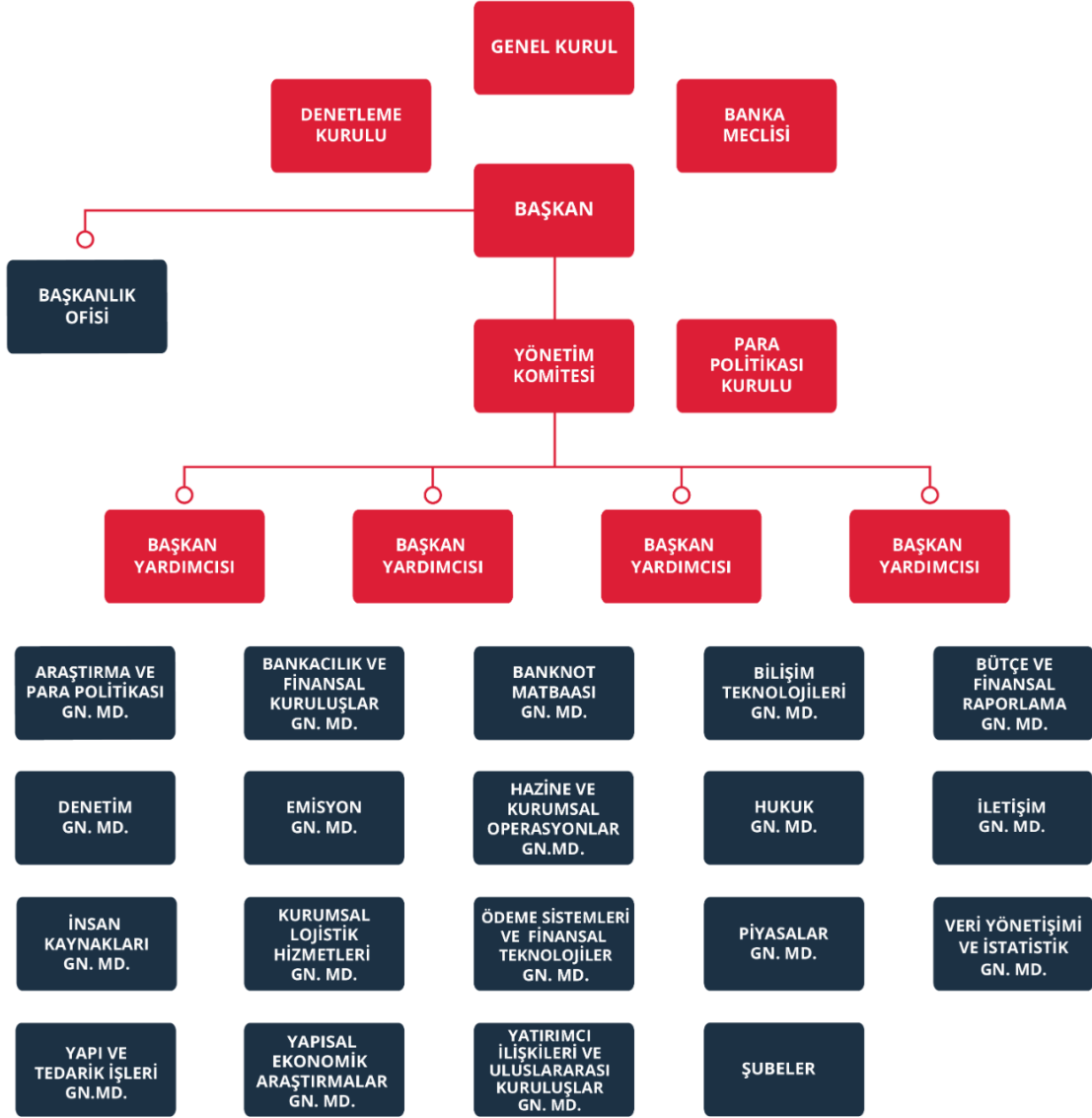
2.2 Organizasyon Yapısı

Bankanın pay sahipleri defterinde yazılı bulunan hissedarlar, Bankanın Genel Kurulunu teşkil ederler. Genel Kurul, her yıl Banka Esas Mukavelesi ile tespit edilen vakitte toplanır. Genel Kurula Başkan (Guvernör) başkanlık eder. Her on hisseye sahip olan veya bu miktar hisseyi temsil eden kimse bir oya maliktir. Hisse senetleri nama yazılı olup Bankanın ilk kuruluşunda olduğu gibi dört sınıfa ayrılmıştır. (A) sınıfı hisse senetleri Hazineye aittir ve Banka sermayesinin yüzde 51'inden aşağı düşemez. (B) sınıfı hisse senetleri Türkiye'de faaliyette bulunan millî bankalara ayrılmıştır. (C) sınıfı hisse senetleri, millî bankalar dışında kalan diğer

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.

Dr. Mehmet UÇAR tarafından tarafından hazırlanan ders notudur.

bankalarla imtiyazlı şirketlere ayrılmıştır. (D) sınıfı hisse senetleri de yine Türk ticaret müesseslerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir.

2.2.1 Genel Kurul aşağıdaki görev ve yetkileri haizdir:

- Banka Meclisi tarafından verilen yıllık rapor ile Denetleme Kurulu raporunun tetkiki,
- Bankanın bilanço, kâr ve zarar hesabının tetkiki ile karara bağlanması,
- Banka Meclisi üyelerinin ve Denetleme Kurulunun ibrası,
- Sermayenin artırılması,
- Esas Mukavelede değişiklik yapılması,
- Bankanın tasfiyesi hakkında karar verilmesi.

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.

Dr. Mehmet UÇAR tarafından hazırlanan ders notudur.

2.2.2 TCMB'nin Para Politikası Araçları

TCMB ekonomik ihtiyaçlar doğrultusunda doğrudan para arına müdahale veya enflasyonist etkilerden arındırmak gibi makroekonomik gerekçelerden dolayı müdahale ile para piyasasını denetim altında tutabilir. Bu denetimi yaparken kullandığı araçlar;

- Faiz Oranı
- Açık piyasa işlemleri (APİ)
- Döviz işlemleri
- Duyuru Etkisi
- Reeskont oranı
- Kredi tavanı
- Rezerv oranı
- Selektif kredi denetimleri

2.2.3 Merkez Bankasının Bağımsızlığı

TCMB tarafından siyasi iktidarın baskı ve müdahalesi altında olmadan bağımsız olarak fiyat istikrarını sağlama görevini yerine getirmesidir. Sürdürülebilir büyüme ve fiyat istikrarı uzun ve istikrarlı ekonomi politikaları ile mümkündür. Siyasi değişimlere bağlı olarak sürekli değişen para politikaları ise sürdürülebilir istikrarlı bir politikanın en büyük engelidir. Bu sebeple bağımsızlık çok önemlidir. Burda bağımsızlık kendi başına hükümetten bağımsız hareket etmek değildir kurulların ve kurumların birlikte fiyat istikrarını sağlamasıdır.

Yasal Bağımsızlık: Kurumun yönetim ve yürütmesi ile ilgili tüm organların siyasi otoriteden bağımsız olarak atanması ve serbestçe karar alabilmesini sağlamak amacıyla yasal düzenlemeler yapılmasıdır.

Fiili Bağımsızlık: Yasal bağımsızlığı da içine alacak şekilde banka gelenek ve yönetici kararlarında görülen bağımsızlık derecesini ifade eder.

Politik Bağımsızlık: Kurumun kendi politikalarını hükümetten bağımsız olarak belirlemesi ve uygulamasıdır.

Ekonomik Bağımsızlık: Para politikası araçlarını serbestçe kullanabilmesidir.

3. Hazine Müsteşarlığı

Temel görevleri;

- Kamu mali varlık ve yükümlülüklerini yönetmek
- Finansal ve sektörel politikalar ile düzenlemeleri oluşturmak
- Uluslararası ekonomik ilişkileri ve koordinasyonu oluşturmak

4. Sermaye Piyasası Kurulu

1981 yılında SPK ile kurulmuştur. Yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan idari ve mali özerkliğe sahip düzenleyici bir kamu kurumudur.

Görev yetki ve sorumlulukları;

- Sermaye piyasalarının işleyiş kurallarını belirlemek

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.

Dr. Mehmet UÇAR tarafından hazırlanan ders notudur.

- Piyasadan fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak
- Sermaye piyasasına yatırım yapan tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarını korumak
- Piyasaların adil ve etkin çalışmasını sağlamak

Kurum bu hedeflere Kanun, yönetmelik ve tebliğlerle düzenlemeler yaparak, piyasaların gözetim ve denetimini sağlayarak ulaşmaya çalışmaktadır.

Yetkileri;

- Menkul kıymetler ile ilgili düzenlemeler
- Menkul kıymetler borsalarının, kıymetli madenler borsalarının, vadeli işlem ve opsiyon borsalarının kuruluş ve işleyişine ilişkin düzenlemeler.
- Sermaye piyasasında menkul kıymet ihracı yoluyla fon sağlayan şirketlere ilişkin düzenlemeler.
- Sermaye piyasası kurumları ile ilgili düzenlemeler, yapmaktadır.

5. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF/Fon), kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve mali özerkliğe sahip bir kuruluştur. TMSF, Başkan ve üyelerden müteşekkil Kurul ile Başkana bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Başkanlık teşkilatından oluşur. TMSF görevini yaparken bağımsızdır.

TMSF görevlerini, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, OHAL kapsamında KHK ile yapılan bazı düzenlemelerin değiştirilerek kabul edilmesine ilişkin 6758 Sayılı Kanun , 7333 Sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat ile kendisine verilen yetkiler çerçevesinde yerine getirmektedir.

TMSF'nin fonksiyonlarını mevduat sigortacılığı, banka çözümlleme, geri kazanım, kayyımılık ve tasarruf finansman şirketlerinin tasfiyesi başlıkları altında değerlendirmek ve şu şekilde özetlemek mümkündür:

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.

Tarihsel Yolculuk

						
1983 Mevduatı sigortalamak amacıyla TCMB'nin temsili ve idaresi altında TMSF'nin kurulması	1994 TMSF'ye bankaların mali bünyesini güçlendirme ve yeniden yapılandırma yetkisi verilmesi	1999 TMSF'nin temsil ve idaresinin 4389 sayılı Kanun ile BDDK'ya devredilmesi	2003 5020 sayılı Kanun ile TMSF'nin özerk kurum statüsüne kavuşması	2005 TMSF'ye 5411 sayılı Kanun ile düzenleme yapma yetkisinin verilmesi	2016 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname / 6758 sayılı Kanun ile Kayımlık Görev ve Yetkisinin TMSF'ye verilmesi	2021 7333 sayılı Kanun ile Tasarruf Finansman Şirketleri'nin tasfiye görevi TMSF'ye verilmiştir.

6. Türkiye Bankalar Birliği

Amaç

Bankacılık sektörünün hak ve menfaatlerini koruyarak, rekabet gücünün artırılmasına, haksız rekabetin önlenmesine ve bankacılık mesleğinin gelişmesine katkıda bulunarak, sürdürülebilir büyümeye ve toplumsal kalkınmaya destek olmaktır.

Vizyon

İstikrarlı, güvenli ve kapsayıcı bir finansal ekosistemin sürdürülmesi ve bankacılık sektörünün ekonomiye olan desteği için değer katan çalışmalar yapmak.

Temel Değerler

Paydaş Odaklılık: Paydaşlarımızın beklentilerini alır, memnuniyetini düzenli olarak ölçer, değerlendirir ve faaliyetlerimizde girdi olarak kullanırız. Paydaşlarımızla şeffaf, güvene ve ortak akla dayalı sürdürülebilir ilişkiler kurarız.

Sürekli İyileştirme ve Yenileşim: Ürün ve hizmetlerimizi paydaşlarımızla birlikte etkinlik ve verimlilik açılarından sürekli gözden geçirir teknolojik gelişmeleri de kullanarak katma değeri artıracak şekilde iyileştiririz.

Tanım ve Takdir: Birliğin başarısına ve itibarına katkı sağlayan her paydaşımızın gayret, başarı, bilgi ve uzmanlığını tanır ve takdir ederiz.

Çözüm Odaklılık ve Katılımcılık: Ortak akla dayanan, paydaşların rasyonel ihtiyaçlarına cevap veren çözümler üretiriz.

7. Bağımsız Denetim Şirketleri

Bankaların denetimi bu kurumlar dışında mevzuat gereğince bağımsız denetim şirketlerince denetlenmek zorundadır. Bu itibarla yapılması gereken yapılması düzenlenen çalışmalar;

Para ile Satılamaz, çoğaltılamaz, paylaşılamaz.

Dr. Mehmet UÇAR tarafından tarafından hazırlanan ders notudur.

1. Finansal Denetim; yıllık, ara, özel amaçlı
2. Bilgi Sistemleri Denetimi